

กรมการแพทย์แผนไทยฯ ไขภูมิปัญญา 'นวดตอกเส้น'

1 เมื่อเร็ว ๆ นี้ที่ อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ณ วัดสิริาราม ภายหลังการเปิด “โครงการพัฒนาระบบการรับรอง หมอพื้นบ้านด้านการนวดตอกเส้น” นายแพทย์ เกียรติภูมิ วงศ์รจิต อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกกล่าวว่า “การนวดตอกเส้น” เป็นวิถีทางและภูมิปัญญา ในการดูแลสุขภาพของชุมชนในแถบภาคเหนือที่สืบทอดมา หลายชั่วอายุคน และเป็นองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์ใน ระบบการแพทย์พื้นบ้านล้านนา เป็นวิธีบำบัดรักษาอาการทางกาย อีกวิธีหนึ่งเพื่อผ่อนคลายอาการปวดเมื่อย รวมทั้งรักษาโรคเกี่ยวกับ กระดูกและข้อ กล้ามเนื้อ เส้นเอ็นต่าง ๆ ต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ ที่คนภาคเหนือเรียกว่า “หมอเมือง” ซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญและได้ รับการฝึกฝนจนแตกฉานและมีความรู้เกี่ยวกับกายวิภาคศาสตร์ สำหรับการนวดตอกเส้น ผู้ที่ทำการตอกเส้นจะตอกไปตามร่องกล้ามเนื้อ และเส้นเอ็นและตามแนวกระดูก โดยระมัดระวังไม่ให้โดนกระดูก โดยตรง การตอกจะไปกระตุ้นในจุดที่เป็นปัญหาปวดเมื่อยเนื่องจาก เส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ จะทำให้เส้นที่อยู่ลึกลงไป ดัดขึ้นมาและกระตุ้นเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ ให้เลือดสูบฉีดได้มากขึ้น ช่วยให้ อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อดีขึ้น โดยก่อนการตอกเส้นรักษาทุก ครั้งจะต้องมีการตรวจร่างกาย วินิจฉัยอาการที่ตนไข้เป็น

“การนวดตอกเส้น” ถือเป็นความเชื่อ ซึ่งผูกเชื่อมกับวัด พระ หรือศาสนาซึ่งมีมานาน โดยมี “หมอเมือง” หรือพ่อหมอ แม่ หมอ เป็นผู้นวด ตอกเส้นตามเส้น ประสานสืบ มีการทาน้ำมันมาหุง กับว่านสมุนไพรต่าง ๆ ตามแนวเส้น อาศัย พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เข้ามา ช่วย พร้อมเป่ามนต์ดลบันดาลให้หายเจ็บ ป่วย ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการรักษา ทำให้คนไข้มีความหวัง อาการเจ็บป่วยดีขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่ง “การนวด ตอกเส้น” จะช่วยฟื้นฟู ทั้งโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต กระดูกทับเส้น เส้นเอ็นตึง ปวด ข้อเข่า รวมทั้งโรคไมเกรน

นายแพทย์เกียรติภูมิยังกล่าวอีกว่าความรู้เรื่องการนวดตอกเส้น ส่วนใหญ่เป็นความรู้และประสบการณ์ในตัวหมอเมือง (Tacit knowledge) วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ศึกษาและวิจัยองค์ความรู้ชุดที่ได้

นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต

สถานการณ์แพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ได้บันทึกความรู้การดอกลิ้นของ

หมอนวด สิริดิษฐ์ มหาวิทยาลัย

แม่ฟ้าหลวง

จังหวัดเชียงใหม่

ราช ได้รวบรวม

รวมความรู้หมอน

พื้นบ้าน 8 จังหวัด

ภาคเหนือตอนบน ไว้ 200

คน สาขาวิชาการแพทย์แผน

ไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้

รวบรวมองค์ความรู้หมอนเมือง

จังหวัดลำพูนจำนวน 80 คน ซึ่งเป็นต้นทุนที่ดีของความร่วมมือที่จะสามารถรับรองหมอนพื้นบ้านได้

ปัจจุบัน "การนวดดอกลิ้น" ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย ทั้งโรงพยาบาล สถานพยาบาล สปา ร้านอาหาร หลายแห่งใช้การดอกลิ้นเป็นหนึ่งในบริการ ถึงแม้ว่าการดอกลิ้นจะเป็นการบำบัดที่ได้ผลที่ดีเยี่ยมแต่ขอแนะนำผู้ใช้บริการให้เลือกใช้สถานบริการที่มีใบอนุญาตจากสาธารณสุขอย่างถูกต้องเท่านั้น ส่วนผู้ที่ไม่แนะนำให้

ใช้บริการนวดดอกลิ้นได้แก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาเรื่องกระดูก รวมถึงผู้ที่ตั้งครรภ์ สำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หรือโรคที่มีอาการรุนแรงควรปรึกษาแพทย์ก่อนที่จะมารับการนวดดอกลิ้น นายแพทย์เกียรติภูมิ กล่าว

ด้านพ่อหมอนสมใจ เดชชิต อายุ 72 ปี หนึ่งในหมอนวดดอกลิ้นชาว อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน เล่าว่าเป็น

หมอนวดดอกลิ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยเริ่มต้นมาจากการอยากรู้ของตนเองว่าการดอกลิ้นสามารถรักษาคนไข้ที่เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต ได้อย่างไร ประกอบกับครอบครัวตั้งแต่รุ่นปู่ รุ่นพ่อเป็นหมอนเมือง เป้า เชิด แหกและเป็นหมอนยาไทย แต่ยังไม่เคยมีใครเป็นหมอนวดดอกลิ้น จึงได้ไปเรียนและรับการถ่ายทอดวิชาดอกลิ้นมาจากพ่อหมอนอินสม 18 ปีกับการเป็นหมอนวดดอกลิ้นได้รักษาคนที่ปวดเมื่อย ปวดเป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต แขนขาไม่มีแรงเดินไม่สะดวก หรือคนที่เป้นเหน็บชามาแล้วกว่าหลายพันราย และได้ถ่ายทอดวิชาหมอนวดดอกลิ้นให้กับลูกศิษย์มากกว่า 100 ราย หวังว่าศาสตร์การรักษาด้วยการนวดดอกลิ้นจะไม่สูญหายไปไหน เพราะลูกหลานไปทำอาชีพอื่นกันหมด มาถึงวันนี้จึงดีใจมากที่กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุน และให้การรับรองการนวดดอกลิ้นเป็นภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านที่ยังคงอยู่กับเมืองลำพูนสืบไป

นอกจากนี้ นายแพทย์เกียรติภูมิ ยังได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการโครงการอุทยานวิจิตรวัฒนธรรม

สมุนไพรภาคเหนือร่วมกับ ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายแผนงานบริหารการเงินและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมี ผศ.ดร.ธัญญา นุภาพ อำนันทะ ผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมเป็นสักขีพยาน เพื่อสร้างความร่วมมือในการวิจัย พัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรและถ่ายทอดความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการวิจัยสมุนไพรไทย สานต่อนโยบายรัฐบาล ในการส่งเสริมการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ให้ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ฟุ้งเป้าในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยพืชสมุนไพรเชิงเศรษฐกิจและบริการธุรกิจเชิงสุขภาพ

ทั้งนี้อาจารย์ผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ในพื้นที่การศึกษาแม่เหิยะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์บริการนวัตกรรมครบวงจร (Total Innovation Solution Center) บนพื้นที่ใช้สอย 20,750 ตารางเมตร ที่ให้บริการเชื่อมโยงธุรกิจภาคเอกชน

หน่วยงานภาครัฐ และผู้เชี่ยวชาญจากภาคการศึกษาด้วยการสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนา สร้างสรรค์นวัตกรรม การบ่มเพาะธุรกิจ รวมทั้งพื้นที่ให้บริการสนับสนุนธุรกิจนวัตกรรม เช่น R&BD Unit, Office Space, Co-working Space, ห้องประชุมหลากหลายขนาด, หอประชุมเมื่อดาว 440 ที่นั่ง ฯลฯ พร้อมแวดล้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างร้านสะดวกซื้อ ร้านค้า ร้านอาหาร และเครื่องดื่มระดับพรีเมียม ธนาคาร สถานออกกำลังกาย (Fitness) อย่างเต็มรูปแบบ มีกำหนดเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 นี้.

สนับสนุนโดย ราชบัณฑิตยสถาน